

ENSV EHITUSKOMITEE ARHITEKTUURIMÄLESTISE KAITSE INSPEKTSIOON
ARHITEKTUURIMÄLESTISE PASS

V. 882 Kateg. Karer. № 382	Järva-Peetri kirik (Embra külas) <i>kaluse ja kirkkudaga</i> Arhitektuurimälestise nimetus * Наименование памятника архитектуры		13. - 14. sājend
kirik Liik * Вид	tundmatu Autor (daatum) * Автор (дата)	Paide raj. Raioon * Район	Daatum Датировка
382 Toimiku nr. № дела	Umberehituse autor (daatum) Автор реконструкции (дата)	Linn * Город	gooti Stiil Стиль
	mürdpest 3-lööviline volvenhitis torniga. Tüüp, materjal ja põhikonstruktsioonid Тип, материал и основные конструкции	Embra küla Asustatud punkt * Населенный пункт	
		Tänav. № * Улица. № Esna kn. Külanõukogu * Сельсовет	Kaitsekohustu- se daatum ja nr. Дата охран- ного обяза- тельства
		"Oktoobri" khs Kolhoos, sovhoos, metskond Колх., совх.	
		tegutsev kirik Kasutamisiis * Использование	Kaitsetsooni kehtestamise daatum Дата уст. охр. зоны
		EEKL Järva-Peetri kogudus Kasutajad * Исползователи	
Asendiplaani skeem * Схема генплана		Paide raj. Kultuuriosakond Valdaja * Владелец Paide linn <i>202820, Pikk 2</i> Valdaja aadress * Адрес владельца	hea Seisund Состояние

Esimest preestrit mainitakse 1253. Hiljemalt sama sajandi III veeandil ehitatakse praegune kirik, mille algkavatisse kuulus pikihoone (võlvimata), kvadratsioon ja W-seinast eenduv torn. Rõieteta ristvõlv kooris on idaküljel täiendatud silindrilise kaarega (nn. idakaar), mis on baldahiiniks altariile. Idakaar toetub veerandmõikalisele talumliistule; nurkades kahekülgsed koonuskonsoolid (need ka pikihoone nurkades. Torn ulatus vaid pikihoone W-seina kõrgusele, olles ühendatud müüritrepiga W-seinas. Arvat. juuba 1300 paiku pikihoone võlvitakse kolmelööviliseks kodakirižkuks, mis jäguneb neljaks traveeks. Iseloomulikud on tüsedad ümarsambad, mille baasides domineerib ümarvööt (torus) ja kapiteelides 8-külgne talumliist, mis üldistatult koosneb 4-st konsoolist ja nende vaheseosest. Seintel võlvitugedeks pikad nelinurksed rippkonsoolid (-liseenid) tsistertsiaslike konsoolidega; võidukaare kõrval rippkolonetid, mille kapiteel ja baas (konsool) ainukesena omavad täimemotiivilist reljeefdekoori. Võlvisiiludes kuubikulised veesülitid, mis nagu rippambadki on seotud Tallinna toomkiriku eeskujudega. Kitsad kõrged portaalid teravkaarsed, astmelised ning sirge talumiga. Torn sai praeguse kõrguse 1868 (arh. J.G.Mühlenhausen). Eeskoorid ja N-portaali ees ehitati arvat 15.saj. II poolel.

АРХИТЕКТУРСЕД JA ДЕКОРАТИВСЕД ЕЛЕМЕНДИД АРХИТЕКТУРНЫЕ И ДЕКОРАТИВНЫЕ ЭЛЕМЕНТЫ

1. 3 raidportaali.
2. Rippkolonetid ja -liseenid.
3. Idakaar 1/4 mõikaga profileeritud talumliistul.
4. Pikihoonega ühekõrgune algorn W-s.

KES JA MILLAL FOTOGRAFEERIS * КТО И КОГДА ФОТОГРАФИРОВАЛ

Raam, Ville, 1970. ja 1980. a-il

MÄLESTISES ASUVAD KUNSTITEOSED
ПРОИЗВЕДЕНИЯ ИСКУССТВА В ПАМЯТНИКЕ

1. 2 hauaplaati, 16. saj.
2. 1 hauaplaati, 17. saj.
3. Krutsifiks (puunikerdus), 16. saj.
4. Krutsifiks (suur, puunikerdus), 17. saj.
5. Rõngasrist (Odrese), 17. saj.
6. 2 kroonlühtrit (kotkal istuva mehe kujutisega),
1651-1652.
7. Kroonlühter (kahepealise kulliga), 18. saj.

MÄLESTISE AJALOOLISE STRUKTUURI SKEEM
СХЕМА СТРУКТУРЫ ИСТОРИИ ПАМЯТНИКА

1. Võlvitud koor koos pikihoone ja madala torniga
Ca 1260.
2. Pikihoone võlvitakse (kolmelööviliseks kodakirik)
Ca 1300.
3. Põhjapoolne eeskoda. Ca 1475.
4. Torn saab lõpliku kõrguse. 1968 (J.G.Mühlenhause)

ANDMED MÄLESTISE TEHNILISE SEISUKORRA KOHTA
СВЕДЕНИЯ О ТЕХНИЧЕСКОМ СОСТОЯНИИ ПАМЯТНИКА

Üldiselt heas seisukorras.

BIBLIOGRAAFIA * БИБЛИОГРАФИЯ

1. Helge Kjellin, Die Hallenkirchen Estlands und Gotland. Lund, 1928.
2. S.Karling. Baltikum och Sverige. - Kungl. Vitterhets Historie och antikvitets Akademiens Handlingar, del 65. Antikvariska studier III. Stockholm 1948.
3. S.Karling. Gotland och Estlands medeltida byggnadskonst. Rig. 1939.
4. Eesti arhitektuuri ajalugu. Tallinn, 1965.
5. Eesti kunsti ajalugu. Tallinn, 1975.
6. V.Raam. Järvamaa keskage arhitektuuriajaloolase pilguga. Paide rajoonis. Tartu 1972.
7. A.Jaak, B. Ederma. Eesti ev. lut. usu kirikud. Tartu, 1939.

KÕRVALISED HOONED MÄLESTISE
KAITSETSOONIS
ПОСТОРОННИЕ ПОСТРОЙКИ В ОХРАННОЙ
ЗОНЕ ПАМЯТНИКА

ei ole

AJALOOLOSED ALLIKAD
ИСТОРИЧЕСКИЕ ИСТОЧНИКИ

MÄLESTISE KAHJUSTUSED * ПОВРЕЖДЕНИЯ ПАМЯТНИКА

Välisportaalid uste ümberpaigutamisel välisküljele tugevalt kahjustatud (eriti profileeringu osas).

KES UURIS MÄLESTIST * КТО ИССЛЕДОВАЛ ПАМЯТНИК

Helge Kjellin 1920. a-il.
 Villem Rasm 1970. ja 1980. a-il

Täitmise
 daatum
 Дата запол-
 нения

10.07.83

Perekonna, ees- ja isanimi ning eriala
 Фамилия, имя, отчество и профессия

Rasm, Villem voldemäri p.

Allkiri * Подпись

Villem Rasm